

STM 1948

**Ordningsregler för Kungl. Musikaliska Akademiens
konserter i börssalen 1796**

Av C.-G. Stellan Mörner

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

ORDNINGSREGLER FÖR KUNGL. MUSIKALISKA AKADEMIENS KONSERTER I BÖRSSALEN 1796

Meddelade av C.-G. STELLAN MÖRNER

Förutom de serier av större konserter som främst under 1790-talet arrangerades av Musikaliska Akademien,¹ ägnade sig även ledamöterna själva och då tydligen utan bistånd av förhyrda yrkesmusiker åt en mera intim konsertverksamhet som tidvis varit förlagd till Börssalen. Liksom de stora konserterna hade de väl närmast till uppgift att skaffa Akademien en om än aldrig så liten ökning av de minimala kontanterna i kassan, men man kan också tänka sig att ledamöterna närmast försökte efterlikna »Liebhaber-konserterna» i Tyskland och Österrike och samtidigt skaffade sig själva ett välkommet men också förpliktande tillfälle att inför en utvald samling åhörare visa upp sina praktiska kunskaper inom den sköna konst som de blivit satta att beskydda.

Under hösten 1796 inlämnade på särskild uppmaning flera akademiledamöter förslag till närmare organisation av dessa intima konserter i Börssalen. Sju bidrag inflöto, bl. a. av Hans J. Chierlin (Akademiens dåvarande preses), Pehr Frigel, Olof Åhlström och *Johan Wikmanson*. På den sistnämndes bidrag står följande anmärkning: »Bifallit och justerat i Kongl. Musicaliska Akademien d. 29 October 1796. H. J. Chierlin». Medan de övriga bidragen äro långa och omständliga och delvis försedda med överstrykningar och korrigeringar, så omfattar Wikmansons förslag endast två foliosidor, mycket pryddigt och överskådligt skrivna av Wikmanson själv.²

Det är ju faktiskt närmast fråga om ordningsföreskrifter för en tydligen ej alltför väldisciplinerad amatörorkester, och just själva förbuden lämna goda upplysningar om de störande moment som

¹ Jfr Morales-Norlind, Kungl. Musikaliska Akademien 1771—1921. Minneskrift, s. 16 f.

² Denna handskrift av Wikmanson förvaras i MAB bland MA:s »Div. Handl., koncept och prot.utdrag 1795—1849».

kunde inträffa. Wikmanson visar sig också vara nog god psykolog att ej i likhet med de andra förslagsställarna räkna upp en rad mer eller mindre kännbara straffåtgärder mot eventuella syndare. I stället vädjar han till varje ledamots personliga heder och ansvar.¹

Själv medverkade Wikmanson enligt särskild deltagarlista i »Basso»-stämmen, d. v. s. i detta fall violoncellstämman, och som personlig vän till och elev av den framstående cellisten Christopher Pihlman² bör Wikmanson ha klarat sin uppgift med den äran, trots att han av stråkinstrumenten eljest helst trakterade altfiolen. Bland dem som spelade första fiol märkas Chierlin själv, Jonas Alströmer, J. D. Zander (död tidigare s. å.), riddarhussekreteraren Axel Gabriel Silverstolpe och dåvarande översten Anders Fredrik Skjöldebrand.

I sin helhet har Wikmansons förslag följande lydelse:

»Som öfverenskommelse och värkställighet af ordning är högst nödvändig wid upförandet af de innevarande termin på onsdagarne tillämnade Concerter, så wida desse, såsom inskränkte til mindre rum och Spelandes antal, likväl skola blifva Academien värdige och svara emot det hopp, Subscriberterne, med anledning af de större och fullständigare Concerter, Academien förut gifvit, utan tvifvel göra sig; så blifver det angelägit, at följande puncter på det nogaste iagttagas:

1:o. Concerterne börja precis kl. 5 eft:m., således böra de Spelande wara samlade aldrasist på Klockslaget 1/2 til 5.

2:o. Stämning vara skedd innan 3/4 til 5, hvarefter all slags preludiering, Passagers öfvande m. m. såsom icke passande til stället och störande effecten af den påföljande Musiken, uphöra.

3:o. När Stämning emellan Piecerne är oundvikelig, bör sådant ske så sagta som möjligt är, på det åhörarnes öron må förskonas för de vid Concerter wanligen förefallande missljud och oanständige skral.

4:o. Ingen Spelande, bör under Concerten saknas på den place och vid den stämman, dess biträde är nödigt, och om De, som vid mindre fullstämmige piecers exequerande icke äro occuperade, för en stund lemna orchestren, böra de innan en sådan piece slutas ofelbart åter infinna sig på sine ställen, så att intet uppehåll, af väntan på Orchestrens fullständighet må upkomma.

5:o. Som det alltid förorsakar oordning, då Åhörare intränga sig bland de Spelande; så åligger desse at avertera³ dem af sina bekanta, som skulle villa sådant försöka, at ingen är tillåtit inträde i Orchestren, som ej officierar vid Musiken.

6:o. Den för dagen valde Musik, som Kl. 3/4 til 5 bör wara utlagd, kommer utan motsägelse at exequeras, ehvad invändning och af hvem

¹ Såsom framgår av ett citat hos S. Walin, Beiträge zur Geschichte der schwedischen Sinfonik, Sthlm 1941, s. 236, kunde liknande bestämmelser för en amatör-orkester ännu 1801 bjuda på ganska lustiga vändningar.

² Se STM 1935, s. 178 not 2, samt en uppsats om Pihlman av N. Brodén i STM 1937.

³ fr. avertir = underrätta.

som helst deremot kunde göras; och åligger hvar och en at tilse, det de utlagde partierne på intet sätt rubbas, eller borttagas förr än Concerten är slutad.

7:o. Wid repetitionerne, bör ingen Ledamot af Orchestren, undandraga sig at biträda vid den stämman, han finner nödvändig, hvadan ock, ingen äger rättighet at vid executionen intaga en place den han vid repetitionen icke innehaft; än mindre, (hvilket tilförene händt) då han icke ens bevisat repetitionen, uttränga en, som dervid biträdt: börandes med anföraren, så om place, som biträdet innan Concerten börjas, öfverenskommas.

Desse Puncter, hvilkas upfyllande icke är förenadt med svårigheter, förbinda sig undertecknade at oryggeligen och på det nogaste iagttaga.

Då denne förbindelse är grundad på en frivillig öfverenskommelse, så förmodas, at hvar och en, som subscriberar, har så mycken agtning för Academien, sin egen person och sit Namn, at han icke tillåter sig dess öfverträdande; och på det hvarken okunnighet eller glömska må i sådant fall förebäras, så kommer et exemplar af åfvanstående Puncter at hvardera af de Subscriberande tillställas.»

(Underskrift saknas)